

Fons geològic i paleontològic a l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont (ICP)

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Carrer de l'Escola Industrial, 23. 08201 Sabadell
Emplaçament
Alçada: Museu de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont
180

Coordenades:

Latitud: 41.440969062052
Longitud: 1.863180398941
UTM Est (X): 405031
UTM Nord (Y): 4588334

Classificació

Número de fitxa 08091 - 344
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Col·lecció
Estil / època: Cenozoic Neògen
Estat de conservació Bo
Protecció Legal i física
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: L'accés als fons s'ha de sol·licitar als serveis tècnics del museu.
Accés Restringit
Ús actual: Científic/Cultural
Titularitat Pública
Titular: Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont (ICP)
Autoria de la fitxa Martí Picas. INSITU SL
Data de registre de la fitxa: ds., 08/06/2024 - 12:14

Descripció

El fons del Museu de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont (ICP), guarda una extensa col·lecció de materials fòssils acumulats a través de les diverses campanyes d'excavació realitzades al municipi. L'equip de paleontòlegs de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont, dirigit pel Dr. Isaac Casanovas, ha estat excavant des de l'any 2011 en aquests importants jaciments paleontològics de grans vertebrats. Juntament amb el jaciment dels Casots a Subirats, declarat bé cultural d'interès nacional (BCIN) el 1995 pel seu valor paleontològic, constitueixen un dels registres fòssils de grans mamífers més rellevants d'Europa.

Els jaciments de Gelida són de can Martí Vell i can Julià, i sobretot, el jaciment de les cases de La Valenciana el qual mereix una atenció especial. A les cases de La Valenciana s'ha localitzat un dels jaciments més rics del Miocè inferior de la Conca del Vallès-Penedès. El registre fòssil d'aquests jaciments inclou rèptils com tortugues gegants i cocodrils, grans mamífers com hienes, amficionids, rinoceronts, artiodàctils, proboscids, així com petits mamífers com rosegadors, lagomorfs, glírids, eòmids i cricètids. Aquests fòssils representen un ecosistema càlid subtropical amb grans boscos de laurisilves, indicatius d'un màxim climàtic.

En la recreació del paisatge feta per Oscar Sanisidro podem veure una proposta de com podria ser l'entorn dels jaciments de Gelida a finals del Miocè inferior, fa uns 16,5-16 Ma. Aquests jaciments corresponien a petites zones lacustres o entollades entorn de les quals creixeria una vegetació exuberant de tipus subtropical. Lluny d'aquestes àrees humides l'ambient seria força més àrid. Al centre de la il·lustració, dos gossos-ós del gènere *Amphicyon*, els carnívors més grans d'aquella època, sorprenen un exemplar del rinoceront sense banyes *Dromoceratherium mirallesi*. En primer terme, el cérvol primitiu *Procervulus* fuig de l'escena. A la riba del llac, entre la boira, podem distingir el suïd *Listriodon* (a l'esquerra) i el tragúlid *Dorcatherium* (a la dreta). Al fons de la imatge, dos mastodonts del gènere *Gomphotherium*, dotats d'un cap llarg amb quatre ullals, passen prop d'un grup de tortugues gegants del gènere *Titanochelon*. La vegetació representada es basa en les restes recuperades en altres jaciments del miocè inferior i mitjà de la conca del Vallès-Penedès, ja que no s'han recuperat restes de plantes als jaciments de Gelida.

Observacions:

El Museu de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont serveix com a centre de difusió paleontològica, dedicant-se a la divulgació dels mètodes emprats en l'excavació, estudi i conservació del patrimoni paleontològic. A més, mitjançant les seves exposicions i activitats, el museu es compromet a exposar alguns dels fòssils més emblemàtics de la seva col·lecció al públic general.

Història

Els jaciments situats als entorns de Gelida són coneguts des de fa més de 60 anys. Crusafont i Villalta (1952), així com Crusafont, Villalta i Truyols (1955), van citar la presència de restes de macrovertebrats en els afloraments de lutites situats als marges de la carretera de Martorell a Rubí, identificant sempre aquestes restes en capes de color grisós o blanquinós. En aquest context, es van definir els jaciments de les Cases de la Valenciana, de Can Martí Vell i Can Julià, tots ells molt propers entre si.

L'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont (ICP), establert el novembre de 2006, és una fundació que continua l'obra de l'Institut de Paleontologia Miquel Crusafont, originàriament creat l'any 1969.

Aquesta nova entitat es va constituir amb el patrocini de la Generalitat de Catalunya i la Universitat Autònoma de Barcelona. El focus de l'entitat està en la recerca, conservació i divulgació de la paleontologia de vertebrats i humana a Catalunya. L'ICP es dedica a fomentar la investigació de calibre internacional, a preservar el patrimoni paleontològic, i a facilitar una transferència de coneixement i aplicacions cap a la societat de manera efectiva.

Bibliografia

AAVV (2018). *Els jaciments de vertebrats del Miocè inferior de Gelida*. Quaderns Gelidencs d'Història i Societat – 4. Ajuntament de Gelida.

AAVV. *Inventari del patrimoni paleontològic de Catalunya*. Generalitat de Catalunya.

RIUS, Lluís i MAURI, Alfred (2007). Un viatge submarí per l'Alt Penedès: Amics dels Parcs Naturals, núm. 10, febrer de 2007.

RIUS, Lluís (2014). Paisatge històric dels torrents de Gelida. Programa Festa Major, 2014, pp. 28-30.

Enllaços d'interès:

[“Els jaciments de vertebrats del Miocè inferior de Gelida”](#)

[Quadern - Els jaciments de vertebrats del Miocè inferior de Gelida](#)
[Programa Festa Major 2014](#)

